

2026

EFTERUDDANNELSE

26.-28. januar

ADAPTIV NATURFORVALTNING

Ét er at iværksætte en forvaltningsplan for en art eller et naturområde, et andet er at opnå det, man ønsker med en plan. Desværre ser vi for ofte, at planer løber ud i sandet. Adaptiv naturforvaltning er et værktøj, som kan bruges til at opnå en mere målrettet beskyttelse og forvaltning af arter og deres levesteder, få styr på om tiltagene virker og få aktørerne med i processen. På dette kursus vil du få en introduktion til begrebet, som kan sætte dig i stand til at bruge det i praktisk naturforvaltning.

Kursusbeskrivelse

Adaptiv forvaltning er en metodisk tilgang, som forvaltere kan anvende til at strukturere og gennemføre beslutningsprocesser i naturforvaltning. Det er meget anvendt i bl.a. nordamerikansk naturforvaltning; men er først nu ved at vinde indpas i europæisk sammenhæng. Med en adaptiv tilgang sikrer vi os, at problemstillinger, mål og valg af tiltag bliver formuleret klart og i samarbejde med de relevante aktører. De skal involveres allerede i den indledende fase af et forløb, det være sig forvaltning af et naturområde, hvor der er forskellige modstridende interesser, eller i spørgsmålet om forvaltning af en konfliktart. Undervejs i forløbet justeres tiltag på basis af en evaluering af forudsigelser og overvågning. På den måde lærer alle løbende af de positive såvel som negative resultater, der opnås. Det giver skarpere og mere systematiske beslutninger og, ikke mindst, et større engagement hos de deltagende aktører.

På dette interaktive kursus gennemgår vi følgende emner i teori, gennem diskussioner og en række praktiske øvelser:

- Hvorfor er det så svært at træffe beslutninger i naturforvaltning?
- Elementer i en beslutningsproces
- Engagement hos aktører, definition af roller
- Organisering af en beslutningsproces
- Formulering af problem og målsætninger

- Analyse af alternative beslutninger og tiltag
- Forudsigelse af konsekvenser af tiltag (modeller)
- Tilrettelæggelse af systematisk opfølgning
- Løsninger i enkle versus komplekse og konfliktfyldte sager
- Håndtering af usikkerheder og risici
- Dynamiske beslutninger: hvornår kan man med fordel anvende adaptiv forvaltning?

Formål

Kurset giver deltagerne en introduktion til begrebet adaptiv forvaltning og værktøjer til at anvende metoden til at strukturere beslutningsprocesser i konkret naturforvaltning. Målet er, at deltagerne grundlæggende forstår begrebet, og hvordan det adskiller sig fra traditionel forvaltning. Kurset giver deltagerne forudsætninger for at anvende adaptiv forvaltning i praksis.

Undervisningsform

Kurset vil bestå af en kombination af korte oplæg, gruppearbejde og diskussioner baseret på konkrete sager, så kursisterne får konkrete værktøjer til at kunne benytte adaptiv naturforvaltning i praksis. Vi opfordrer deltagerne til på forhånd at komme med forslag til casestudies inden for arts- eller naturforvaltning, således at vi kan give konkrete input til nogle af de projekter, I arbejder med.

Målgruppe

Kurset henvender sig til alle, der arbejder med sagsbehandling, forvaltning eller rådgivning inden for naturforvaltning i den offentlige administration, konsulentvirksomheder eller interesseorganisationer.

Undervisere på dette kursus

Jesper Madsen, kursusansvarlig, professor, dr.scient., Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet. Jespers forskningsområde er økologi og forvaltning af dyrearter, og han har de senere år fokuseret på udvikling af adaptiv forvaltning i dansk og europæisk naturforvaltning.

Kevin Kuhlmann Clausen, seniorforsker, ph.d., Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet. Kevins forskningsområde er økologi og forvaltning af dyrearter, med fokus på arters krav til levesteder, populationsøkologi og adaptiv naturforvaltning.

Christian Frølund Damgaard, professor, dr.scient., Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet. Christian er vegetationsøkolog og modellør og arbejder med adaptiv naturforvaltning i forhold til pleje af habitatområder og følsomme naturtyper.

Foreløbigt program

Dag 1

Kaffe/te med morgenbrød

- Hvorfor er naturforvaltning så svær? (gruppediskussion)
- Hvad er adaptiv forvaltning? – en introduktion (oplæg)
- Udvælgelse af case studies (med oplæg fra kursister)

Frokost

Ingredienser i en startfase:

- Formulering af problem (oplæg og diskussion i grupper)
- Målsætninger (oplæg og diskussion i grupper)
- Aktører, roller (oplæg og diskussion i grupper)

Middag

Dag 2

- Alternative handlinger og afvejninger (oplæg og diskussion i grupper)
- Håndtering af usikkerheder og risici (oplæg)
- Den tekniske læringsproces – modelforudsigelser, overvågning, evaluering, justering (oplæg og diskussion i grupper)

Frokost

- Strukturering af en adaptiv beslutningsproces, herunder dialogprocesser (oplæg og diskussion)
- Eksempel på brug af adaptiv forvaltning i habitatområder (oplæg)

Middag

Dag 3

- Eksempel på brug af adaptiv naturforvaltning af gæs (oplæg)
- Erfaringer fra udvalgte eksempler (arbejde i grupper og fremlæggelser)

Frokost

- Hvornår er adaptiv forvaltning nyttig? (oplæg og diskussion)
- Kursusevaluering

Praktiske oplysninger

Tid og sted

Mandag den 26. januar kl. 10:00 til onsdag den 28. januar 2026 kl. 16:00

Sandbjerg Gods
Sandbjergvej 102
6400 Sønderborg

Pris og tilmelding

Kr. 11.000 kr. ekskl. moms.

Prisen er for 3-dages kursus, inkl. undervisningsmateriale, overnatning og forplejning på Sandbjerg Gods.

Tilmeldingsfrist: **15. december 2025**

Tilmelding foregår på:

<https://ecos.au.dk/uddannelse/adaptiv-naturforvaltning>

Læs mere om adaptiv naturforvaltning:
<https://can.au.dk>

Kursusbevis

Deltagerne får udleveret kursusbevis, når kurset er gennemført.

Deltagerantal

8-20 deltagere.

Yderligere informationer

Kursuskoordinator
Else Vihlborg Staalsen
Institut for Ecoscience
Tlf. 87 15 87 51
E-mail: evs@ecos.au.dk

Layout: AU Grafisk Værksted
Fotos: Camilla Kjær, Kent Olsen, Naturhistorisk Museum, Camilla Fløjgaard.

Læs mere om adaptiv naturforvaltning:
<https://can.au.dk>

AARHUS
UNIVERSITET
INSTITUT FOR ECOSCIENCE